

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

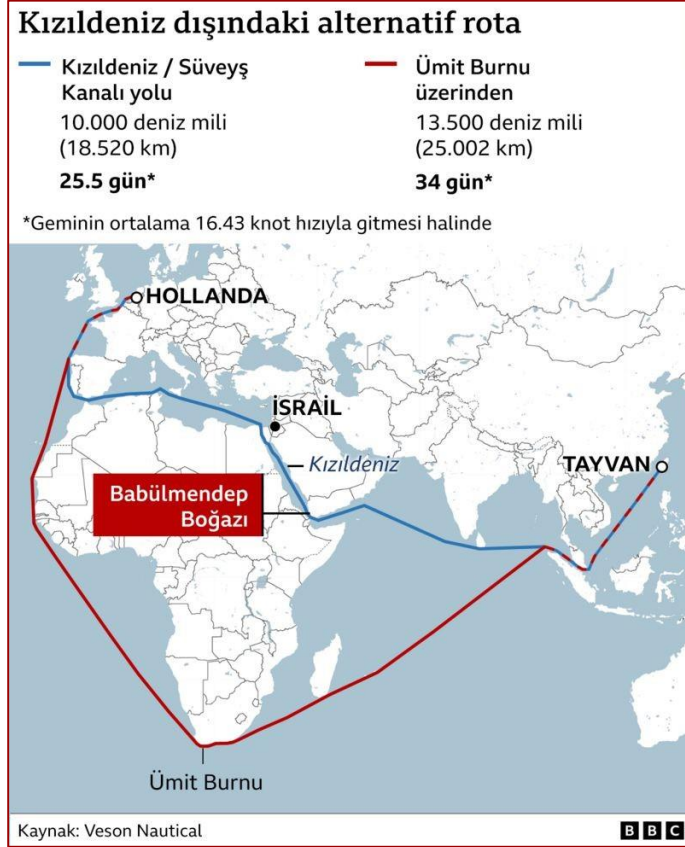
HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

22 Aralık / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Tedarik zincirine darbe, bu defa Husilerden geldi

- ❑ Küresel konteyner hacimlerinin yüzde 20'si, deniz ticaretinin yüzde 10'u ve deniz yoluyla taşınan gaz ve petrolün yüzde 8-10'u Kızıldeniz ve Süveyş rotasından geçiyor.
- ❑ Yemen'deki isyancı Husilerin son haftalarda bu noktalardaki ticari gemilere yönelik saldırıları birçok firmanın rota değişikliği yapmasına neden oldu. İran destekli Husiler, Hamas'a desteğini açıkladı ve İsrail'e giden gemileri hedef aldığını duyurdu.
- ❑ 7 Ekim'den itibaren devam eden bu durum, son dönemde 32 kilometre genişliğindeki Babülmendep Boğazı'ndan geçen gemileri hedef almaya başlar hale gelmişti.
- ❑ Mevcut saldırılar ve saldırı tehdidi nedeniyle, Evergreen Line ve Maersk gibi, dünyanın en büyük denizcilik şirketlerinden bazıları, konteyner gemilerinin rotasını Ümit Burnu'na yönlendireceklerini duyurdu.
- ❑ İngiliz petrol devi BP de son saldırıların ardından Kızıldeniz üzerinden yapılan tüm petrol sevkiyatını durdurduğunu açıkladı.
- ❑ Değişen rotalar nakliye süresini en az 10 gün artıracak ve şirketlere milyonlarca dolara mal olacak.

Rotanın uzaması fiyat dengelerini bozar mı?

- ❑ Rotanın uzaması navlun fiyatları yoluyla başta petrol ve gaz olmak üzere enerji emtialarının fiyatlarına yansımış durumda.
- ❑ Öncesinde talep endişeleriyle fiyatı ve ileriye yönelik fiyat aralığı düşüş kaydeden petrolün brenti 18-22 Aralık haftasında bir ara yüzde 4'ün üstüne test ederek yüzde 3,63; doğalgaz ise yüzde 1,6 değerlendirildi.
- ❑ Fiyat hareketi sadece petrolle sınırlı kalmayacak, özellikle konteyner gemilerle taşınan her türlü tüketim ürünü üzerinde de etkili olacak.
- ❑ Güney Afrika'daki Ümit Burnu güzergahının rotaya yaklaşık 3.500 deniz mili ek getirmesi nedeniyle konteyner gemisi yolculukları en az 10 gün daha uzun sürebilir, ürünlerin mağazalara ulaşmasında gecikmeler beklenebilir.
- ❑ Ekstra mesafe aynı zamanda şirketlere ek maliyet olarak da yansıtılacak.
- ❑ Geçtiğimiz hafta nakliye maliyeti %4 arttı ve bu maliyetler işletmeler tarafından müşterilere yansıtılabilir.
- ❑ Ancak oranlar hâlâ geçen yıla göre daha düşük ve pandemi kısıtlamalarının hafifletilmesiyle talep patlaması görülen 2021'deki nakliye fiyatlarının da çok altında.

Deniz ticaretinde kuraklık ise kalıcı bir problem

- ❑ Deniz ticaretindeki riskler sırf güvenlikten ibaret değil, ticaret rotalarında son yıllarda küresel ısınmanın artan etkileriyle beraber su çekilmelerinden kaynaklı riskler de oluşmuş durumda.
- ❑ Buna en belirgin örnek Ağustos ayında yoğun bir gemi trafiği oluşmasına neden olan Panama Kanalı'dır.
- ❑ Hatırlanacağı üzere dünyanın en önemli su yolu olan Panama Kanalı'nda milyonlarca dolar değerinde mal taşıyan 200 gemi, tarihi kuraklık sebebiyle mahsur kalmış ve su seviyesinin azalması nedeniyle, kanal yönetimi gemi trafiğine kısıtlamalar getirmek zorunda kalmıştı.
- ❑ Dünya Gazetesi'nde 5 Eylül tarihinde çıkan haberde; adı açıklanmayan bir şirketin bir gemisini geçirmek için 400 bin dolarlık geçiş ücretinin yanı sıra 2.4 milyon dolar ekstra para ödediği yolunda bir haber yapılmıştı.
- ❑ Şimdilerde ise Hazar Denizi'nin sularının çekildiğine yönelik haberler var ki Türkmen bilim insanı Nazar Mouradov, "Deniz seviyesindeki değişimler, deniz tabanını etkileyen tektonik hareketler ve sismik etkinliklerden kaynaklanıyor" diyor.
- ❑ Hazar Denizi'nin 1930'lar ve 80'lerde de çekildiğini, sonra tekrar yükseldiğini aktarıyor.
- ❑ Öte yandan iklim değişikliğine de dikkat çekiyor: "Fakat bu değişimde iklimsel nedenler de var: Deniz seviyesi nehirlerin akışına bağlı ve nehirlerin debisi azalıyor. "Yağış miktarı da azalırken buharlaşma hızı artıyor."
- ❑ Hazar Denizi'nde bulunan Türkmenbaşı'nda su çekilmesi nedeniyle yeni bir liman inşa edilirken;
- ❑ Bölgede kuraklıktan etkilenen tek yerin Hazar ve Aral olmadığı, İran'daki Urmiye ve Aydar göllerinde de su seviyelerinin azaldığı rapor edilmekte.
- ❑ Eğer önlem alınmazsa önümüzdeki dönemlerde kuraklığın en ciddi etkilerinden birini deniz ticaret yollarında görmeye devam edeceğiz.

TCMB, sıkılaştırmanın dozunu tüm paydaşlara göre ayarladı

- ❑ TCMB, politika faizi oranını beklenti dahilinde 250 baz puan artışla yüzde 42,50'ye çıkardı.
- ❑ PPK metninde "dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıkılık düzeyine önemli ölçüde yaklaşıldığı" değerlendirmesiyle parasal sıkılaştırma hızının yavaşlatıldığı belirtildi.
- ❑ Parasal sıkılaştırma adımlarını "en kısa zamanda tamamlamayı öngördüğünü" belirten PPK, "fiyat istikrarının kalıcı tesisi için gerekli parasal sıkılığın ise gerektiği müddetçe sürdürüleceği" mesajını verdi.
- ❑ Kurul, enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışlarında sınırlı bir iyileşmenin başladığını da değerlendiriyor ve aylık enflasyonun ana eğilimindeki düşüşe atıfta bulunuyor.
- ❑ TCMB, diğer taraftan kredi kartı faiz oranları, piyasadaki TL likidite fazlalığı ve yabancı para yükümlülükler için uygulanan menkul kıymet tesis oranlarına ilişkin yeni kararlarını da açıkladı:
 - ✓ "Kredi kartı azami faiz ve üye işyeri azami komisyon oranlarının mevcut seviyelerinin üzerine çıkmamasına yönelik olarak referans orana yüzde 3,1 olarak üst sınır getirilmiştir.
 - ✓ Perşembe günü yayımladığı son karar "sadeleşme" adı verilen adımları kapsamında yabancı para yükümlülükler için yüzde 5 olarak uygulanan menkul kıymet tesis oranının yüzde 4'e indirilmesini öngörüyor.
 - ✓ Yapılan bir diğer açıklamada "parasal aktarım mekanizmasının güçlendirilmesi ve kullanılan sterilizasyon araçlarının çeşitliliğini artırmak amacıyla Türk Lirası depo alım ihaleleri"nin düzenleneceği belirtildi.

TL Depo ihalesine 17 yıl sonra neden başlandı?

- ❑ TCMB'nin sitesinde Açık Piyasa İşlemleri başlığı altında şu şekilde tanımlanmıştır. «Türk Lirası Depo Alım İhalesi; Merkez Bankasının, Türk lirası likidite fazlalığını giderme konusundaki etkinliğini artırmak için bankalardan ihale yöntemi ile Türk lirası depo alma işlemleridir.»
- ❑ Peki bu hamlenin arka planında ne var denilecek olursa; Bir süredir mevduat faizlerinin enflasyona karşı yeterince korumacı yani cezbedici olmayacak şekilde düşük düzeyli bir artış kaydetmesinden şikayet ediliyordu. Merkez Bankası'nın asıl olarak swap işlemi ile bankalara önemli miktarda TL likidite sağladığı ve bunu 3 ay vadeyle üstelik de politika faizinden 4-5 puan düşük swap faiziyle işlem yapması kritiği ise işin teknik tarafıyla ilgiliydi.
- ❑ Yapılan son TL depo ihalesiyle işte yukarıdaki nedenlerden dolayı ortaya çıkmış olan likidite fazlalığının bankalardan çekilmesi hedefleniyor.
- ❑ Merkez Bankası, Türk Lirası likidite fazlalığını kontrol altına almak ve finansal piyasalarda etkin bir denge sağlamak amacıyla bankalardan Türk Lirası depo alımı için ihale düzenliyor.
- ❑ Bu ihale, Merkez Bankası'nın ekonomik denge politikaları çerçevesinde gerçekleştirilen bir adım olarak öne çıkıyor. Bankalar, ihale yöntemi ile Türk Lirası depo alma işlemlerine katılırken, bu süreç likidite fazlalığını azaltma ve piyasalarda istikrarı güçlendirme hedefini taşıyor.

Cumhurbaşkanından Borsa İstanbul mesajı

- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, “Borsa İstanbul'un Kuruluşunun 150. Yıl Dönümü” programında konuştu.
- ❑ Konuşmasına borsanın tarihiyle ilgili bilgiler vererek, başlayan Sn. Cumhurbaşkanı;
- ❑ Borsanın yıllarca yabancıları, yerli yatırımcıları ve ülke kaynaklarını çeşitli manipülasyonlarla sömürdüğü bir platforma dönüştürüldüğünü "Borsada yatırım yapmak yerine insanımızın günlük lisanına da sirayet eden 'borsada oynama ifadesi' aslında bu durumun bir yansımasıydı.
- ❑ Siyaset kurumu da 3-5 oy daha fazla kazanmak uğruna borsayı hedef alarak ne yazık ki bu algının kökleşmesine yardım etti. Son olarak bunu 14-28 Mayıs seçimleri arifesinde bir kez daha gördük. Bizzat muhalefetin cumhurbaşkanı adayı tarafından Borsa İstanbul'u yıpratmayı amaçlayan bütüncül bir kampanya yürütüldü. 'Battık, bittik' senaryoları ile yatırımcı korkutuldu.
- ❑ Döviz, altına ve üretime doğrudan katkısı olmayan diğer araçlara yönlendirilmek istendi. Bu furyaya mandacı, müstemlekeci kimi ekonomistler de alkış tuttu. Halbuki başta kıta Avrupa'sı olmak üzere gelişmiş, kalkınmış ülkelerde çok farklı bir tablo söz konusudur. Buralarda ne siyasetçiler ülkenin sermaye piyasasını kötüleyerek seçim kazanma hayali kurar ne de sistem böyle bir manipülasyona izin verir.
- ❑ Dahası gelişmiş ekonomilerde sermaye piyasalarının derinleşmesi ile reel sektör finanse edilirken gelişmiş sermaye piyasaları sayesinde de tasarruf oranlarının artması sağlanır. Bizim de bu doğrultuda daha kararlı bir duruş sergilememiz gerekiyor. İster siyasetçi, ister ekonomist, isterse simsar olsun sermaye piyasalarını manipüle etmeye çalışan tamahkarlara meydanı boş bırakmayız. sistemimizde bir çok düzenleme yaptık." diye konuştu.
- ❑ **Bültenlerimizde de sık sık yer verdiğimiz üzere ne yazık ki Türkiye’de borsa tabana yayılması bir kesim tarafından bir türlü istenmeyen, esasında ise ülke ekonomisi açısından son derece gerekli olan bir yatırım aracıdır.**

NYT'nin video analizi bir itiraf mı?

- ❑ The New York Times'ın görsel kanıt analizine göre İsrail, Gazze'deki savaşın ilk altı haftasında rutin olarak siviller için güvenli olarak belirlediği alanlarda en büyük ve en yıkıcı bombalarından birini kullandı.
- ❑ Video analizinde , İsrail'in güvenlik için sivillere hareket etme emri verdiği güney Gazze bölgesinde 2000 kiloluk bombaların kullanımına odaklanıyor. Bu büyüklükteki bombalar birçok Batılı ordu tarafından kullanılırken, mühimmat uzmanları bunların artık ABD güçleri tarafından yoğun nüfuslu bölgelere neredeyse hiç atılmadığını söylüyor.
- ❑ Times, bomba kraterlerini bulmak için Gazze'nin güneyindeki uydu görüntülerini tarayacak bir yapay zeka aracı programladığını ve muhabirlerin sonuçları inceleyerek, yaklaşık 40 fit veya daha büyük çaptaki kraterleri aradıklarını belirtiyor. Mühimmat uzmanlarının Gazze'nin hafif kumlu topraklarında genellikle yalnızca 2000 kiloluk bombaların bu büyüklükte kraterler oluşturduğunu söylemesi üzerine ise 2000 kg yani 2 tonluk kraterlere odaklanılmış.
- ❑ 2 tonluk bombaların bu biçimde oluşturmuş olduğu tam 208 krater tespit edilmiş.
- ❑ İsrail askeri sözcüsü, bombanın güney Gazze'de kullanımına ilişkin sorulara yanıt olarak The Times'a yaptığı açıklamada, İsrail'in önceliğinin Hamas'ı yok etmek olduğunu ve "bu tür soruların daha sonraki bir aşamada ele alınacağını" açıkladığı bilgisi verilmiş.
- ❑ Diğer taraftan ABD'li yetkililerin ise İsrail'in Hamas'la savaşırken sivil kayıplarını azaltmak için daha fazlasını yapması gerektiğini söylemesine karşın Pentagon'un Ekim ayından bu yana 5.000'den fazla MK-84 mühimmatı (2.000 kiloluk bomba türü) gönderdiği ifade ediliyor.
- ❑ Gerçekten insanlık adına korkunç bir tarih yazılıyor!

Haftadan kalanlar

- ❑ Delivery Hero, Türkiye ve Tayvan'daki teknoloji merkezlerini kapatacağını, Almanya'daki merkezinde personel sayısını azaltacağını söyledi.
- ❑ Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, 1 Eylül'den itibaren uygulamaya konulan kira uyuşmazlıklarında arbuluculuk sistemine 76 bin 780 başvuru olduğunu, bunlardan 32 bin 98'inin anlaşmayla sonuçlandığını bildirdi.
- ❑ Bakan Bolat, İngiltere ile elektrikli araçların menşe kurallarına ilişkin geçiş sürecinin 3 yıl uzatıldığını duyurdu. Bolat, yeni anlaşma ile 615 milyon dolarlık zararın önüne geçileceğini belirterek, bunun Togg'un ihracatı için de önemli bir anlaşma olduğunu dile getirdi.
- ❑ Ukrayna savaşı nedeniyle Batı ülkeleri Rusya'ya yaptırım uygularken Türkiye, en büyük ithalatçılarından biri haline geldi. Ülkenin, Rusya'dan ham petrol ithalatı kasım ayında tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaştı. Reuters, bu sayede Türkiye'nin 2023 yılında enerji faturalarında 2 milyar dolar tasarruf ettiğini yazdı.
- ❑ Euro bölgesinde TÜFE yıllıkta beklentiye paralel artış, aylıkta ise beklentiden bir miktar fazla düşüş kaydederek; sırasıyla yüzde 2,4 artış ve 0,5 azalış gösterdi.
- ❑ Almanya'da iş dünyası beklentileri Ağustos ayından beri ilk kez düştü. Bu düşüş, Avrupa'nın en büyük ekonomisinin gelecek sene toparlanacağı beklentilerine darbe vurdu.
- ❑ BYD Avrupa'da fabrika yatırımı için Macaristan'ı seçti
- ❑ The Economist 2023'te en iyi ekonomik performans gösteren ülkeyi Yunanistan olarak belirledi. Türkiye listede 15. sırada yer alırken; Almanya 27., İngiltere 30. sırada yer aldı.
- ❑ Yerel mahkeme, Can Atalay'ın tahliyesini görüşmek için AYM'nin gerekçeli kararını bekleyecek
- ❑ Dünya Sağlık Örgütü, dünya genelinde yaklaşık 4 milyar kişinin dang humması virüsüne yakalanma riskiyle karşı karşıya olduğu uyarısı yaptı.
- ❑ Fed'in izlediği enflasyon göstergesi faiz indirimi eğilimini güçlendirdi

Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2022

- ❑ KOBİ'ler 2022 yılında toplam girişim sayısının %99,7'sini oluşturdu. Buna karşılık; istihdamın %70,6'sını, personel maliyetinin %47,5'ini, cironun %42,5'ini, üretim değerinin %36,3'ünü ve faktör maliyetiyle katma değer %36,4'ünü oluşturdu.
- ❑ Ekonomik faaliyetlerin istatistiki sınıflamasına (NACE Rev.2) göre 2022 yılında KOBİ'lerin; %36,1'i toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektöründe faaliyet gösterirken, %15,2'si ulaştırma ve depolama sektöründe, %12,2'si ise imalat sanayi sektöründe faaliyet gösterdi.
- ❑ İmalat sanayindeki 3 bin 134 KOBİ yüksek teknoloji sınıfında üretim yaptı

